

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๗

วันที่ ๕ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) เฉพาะส่วนที่บัญญัติให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๑๙๖ หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีนายสรราช เบญจกุล ผู้ร้องเรียน ขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) ที่บัญญัติว่า “ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ” เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นจากหลักการที่ประธานศาลฎีกาเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา โดยกำหนดให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมที่มีหน้าที่ด้านธุรการ ไม่ใช่ข้าราชการตุลาการหรือผู้พิพากษา ทำให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมไม่มีสิทธิอุทธรณ์ต่อบุคคลหรือองค์กรใดได้ เพียงแต่มีสิทธิขอให้ทบทวนคำสั่งหรือร้องทุกข์ต่อ ก.ต. โดย ก.ต. จะเป็นผู้พิจารณาลงโทษและพิจารณาทบทวนคำสั่งหรือเรื่องร้องทุกข์ ซึ่งขัดกับหลักความเป็นกลาง

ขัดต่อหลักนิติธรรม มีผลเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเกินสมควรแก่เหตุ บทบัญญัติดังกล่าวทำให้ ก.ต. มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.) ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นการแทรกแซงหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๑๙๖ ทำให้ผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ผู้ร้องเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๘ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลยุติธรรม โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา มาตรา ๒๓ กำหนดให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งโอนมาจากข้าราชการตุลาการหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ โดย ก.ต. ให้ความเห็นชอบก่อน และเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว ให้ข้าราชการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ส่วนกรณีการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘๓ โดยผู้ถูกลงโทษทางวินัยขอขอกับ ก.ต. ทบทวนคำสั่งลงโทษทางวินัยได้โดยให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประจำชั้นศาลเป็นผู้พิจารณาคำร้อง หากเห็นว่าคำร้องไม่มีเหตุผลที่ ก.ต. จะพิจารณา ทบทวนคำสั่งลงโทษ ให้ยุติเรื่องแล้วแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษทราบเพื่ออุทธรณ์ แต่หากเห็นว่าคำร้องมีเหตุผลสมควรที่ ก.ต. จะพิจารณา ทบทวนคำสั่งลงโทษ ให้ส่งเรื่องพร้อมเสนอความเห็นให้ ก.ต. พิจารณาคำวินิจฉัยของ ก.ต. ให้เป็นที่สุด ส่วนการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยในส่วนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้ข้าราชการศาลยุติธรรมผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.ศ. เมื่อมติเป็นประการใดให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้งดำเนินการออกคำสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และให้แจ้งผู้อุทธรณ์ทราบถึงสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เนื่องจากคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ได้รับคำสั่งดังกล่าวมีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ กรณีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเดิมมาตรา ๒๒ (๑) บัญญัติว่า “การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ให้ ก.บ.ศ. เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเพื่อให้

ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแล้ว ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป” แล้วแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ เป็นบัญญัติว่า “การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ให้ประธานศาลฎีกาเสนอชื่อต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแล้ว ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ” ซึ่งมีความแตกต่างกันคือ เดิมกำหนดให้ ก.บ.ศ. เป็นผู้เสนอรายชื่อต่อ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมไว้ แล้วแก้ไขเพิ่มเติมเป็นให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้เสนอชื่อต่อ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบ และได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยไว้ โดยให้ ก.ต. มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ ส่งผลให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยจะต้องถูกดำเนินการทางวินัยโดย ก.ต. ซึ่งมีสิทธิเพียงขอให้ ก.ต. เป็นผู้ทบทวนคำสั่งลงโทษทางวินัยเท่านั้น และคำวินิจฉัยของ ก.ต. ให้เป็นที่สุด ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองดังก่อนที่แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมิได้มีสถานะเป็นข้าราชการตุลาการ และมีหน้าที่เพียงควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ ไม่มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีดังเช่นผู้พิพากษา การให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องถูกดำเนินการทางวินัยโดย ก.ต. เป็นการให้ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งเป็นข้าราชการคนละประเภทแยกจากข้าราชการตุลาการ มีอำนาจและหน้าที่แตกต่างกัน และอยู่ภายใต้กฎหมายที่มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ได้กำหนดให้ข้าราชการตุลาการมีสิทธินำมติของ ก.ต. เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยไปยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ดังข้าราชการศาลยุติธรรม จึงเป็นการขยายอำนาจของ ก.ต. ทั้งที่รัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายให้ ก.ต. มีหน้าที่บริหารงานบุคคลของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมเท่านั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเกินสมควรแก่เหตุ มีผลใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) จึงมีปัญหาคือความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๑๙๓ และ มาตรา ๑๙๖

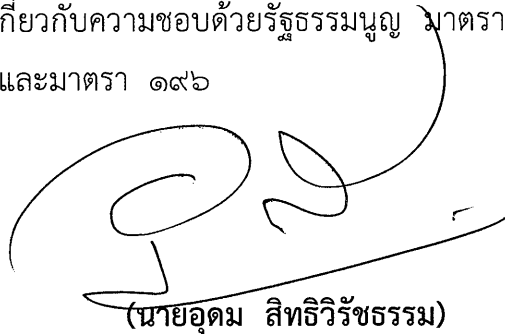
พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานตุลาการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรง ต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๑๙๖ บัญญัติว่า “การบริหารงาน บุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการ ศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นข้าราชการ ตุลาการในแต่ละชั้นศาล และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ บรรดาที่ได้รับเลือก จากข้าราชการตุลาการไม่เกินสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ให้มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นข้าราชการศาลยุติธรรม ขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของ สำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และ มติของ ก.บ.ศ. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีรองเลขาธิการสำนักงาน ศาลยุติธรรมเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ” มาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการศาลยุติธรรมและการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและ แต่งตั้ง (๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ให้ประธานศาลฎีกา เสนอชื่อต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแล้ว ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและดำเนินการเพื่อ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการ ทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ...” และมาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมนั้น ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งโอน มาจากข้าราชการตุลาการหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ ในกรณีที่เป็นการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งโอนมา จากข้าราชการตุลาการจะต้องเสนอคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน และเมื่อ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว ให้ข้าราชการตุลาการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการ” นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) วรรคสอง บัญญัติว่า “เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง เว้นแต่ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว” ตำแหน่งดังกล่าวจึงมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่เกินสองปี และอาจ พ้นจากตำแหน่งก่อนเวลาดังกล่าวได้ด้วย ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งจึงเป็นระยะเวลาสั้น ๆ และการดำรง

ตำแหน่งนี้จะเปลี่ยนจากข้าราชการตุลาการเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งต้องพ้นจากราชการเมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๐ ประกอบพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แต่ข้าราชการตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘/๑ ทำให้ข้าราชการตุลาการที่มาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจะขอโอนกลับไปรับราชการในตำแหน่งข้าราชการตุลาการก่อนที่จะพ้นจากตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งเป็นข้าราชการศาลยุติธรรม ซึ่งที่ผ่านมาจะเป็นในทำนองนี้ แต่การที่นายสรารุช ผู้ร้องเรียน มิได้ขอโอนกลับไปรับราชการในตำแหน่งข้าราชการตุลาการตามที่สามารถขอได้ โดยจะรับราชการในตำแหน่งข้าราชการศาลยุติธรรมต่อไปเพราะอายุยังไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณ จึงต่างจากข้าราชการตุลาการที่โอนมารับราชการในตำแหน่งดังกล่าวก่อนนายสรารุช หลายคน ซึ่งทุกคนที่โอนมารับราชการในตำแหน่งนี้รวมทั้งนายสรารุช ผู้ร้องเรียนต่างทราบกันแล้วว่า ผู้ดำรงตำแหน่งนี้จะถูกดำเนินการทางวินัยเช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ มิได้ดำเนินการทางวินัยเช่นเดียวกับข้าราชการศาลยุติธรรม และก่อนที่ประธานศาลฎีกาจะเสนอชื่อต่อ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบ ย่อมต้องสอบถามและได้รับความยินยอมแล้ว เพราะไม่อาจบังคับให้ไปดำรงตำแหน่งนี้ได้โดยที่ไม่สมัครใจ ไม่ได้ได้รับความยินยอม เนื่องจากการดำรงตำแหน่งนี้มีอำนาจหน้าที่งานทางธุรการต่างจากอำนาจหน้าที่ข้าราชการตุลาการ เมื่อการดำรงตำแหน่งที่มีระยะเวลาสั้น ๆ หากมีการกระทำผิดทางวินัยในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือปรากฏภายหลังจากพ้นตำแหน่งไปเป็นข้าราชการตุลาการภายในเวลาที่ยังสามารถลงโทษทางวินัยได้ตามกฎหมาย จึงเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงตามที่เป็นข้าราชการตุลาการมาก่อน อีกทั้ง ก.ต. มิได้มาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.ต.” ประกอบด้วย (๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ (๒) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาลเว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในชั้นศาลของตนเอง ดังนี้ (ก) ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกาในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนหกคน (ข) ศาลอุทธรณ์ ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจำนวนสี่คน (ค) ศาลชั้นต้น ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลชั้นต้นในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จำนวนสองคน (๓) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการทุกชั้นศาล เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกจากบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง (๒) สำหรับข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง หรือผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการในศาลอื่นตามมาตรา ๒๑ ให้มีสิทธิเลือกและได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในชั้นศาลซึ่งข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีเงินเดือนอยู่ในชั้นศาลนั้นในขณะที่จัดให้มีการเลือก ส่วนผู้พิพากษาอาวุโสให้มีสิทธิเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในชั้นศาลที่ตนปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม” วรรคสาม บัญญัติว่า “ห้ามมิให้กรรมการบริหารศาลยุติธรรมเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในคราวเดียวกัน” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการ และให้ ก.ต. แต่งตั้งข้าราชการศาลยุติธรรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ” และในการประชุมของ ก.ต. ต้องเป็นไปตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ ซึ่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการของ ก.ต. ตามมาตรา ๓๖ วรรคสี่ นั้น นอกจากนี้ ก.ต. ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อให้กลั่นกรองเสนอความเห็นในการลงโทษทางวินัยของ ก.ต. ด้วยตามมาตรา ๔๗ การพิจารณาโทษทางวินัยของ ก.ต. ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมที่ถูกกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัยซึ่งมีการดำเนินการตามมาตรา ๖๘ ถึงมาตรา ๗๕ และหากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมถูกลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๗๖ ถึงมาตรา ๘๒ แล้ว สามารถขอให้ ก.ต. ทบทวนคำสั่งลงโทษได้ตามมาตรา ๘๓ ซึ่งแม้ตามมาตรา ๘๓ วรรคสอง จะให้คำวินิจฉัยของ ก.ต. เป็นที่สุดก็ตาม เป็นเรื่องที่มีให้มีการดำเนินการในทางนี้อีกเท่านั้น มิได้ตัดสิทธิที่จะดำเนินการทางศาลแต่อย่างใด เพราะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” ซึ่งไม่มีบทบัญญัติมิให้ดำเนินคดีต่อ ก.ต. แต่อย่างใด ต่างกับศาลปกครองที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคสอง (๒) ที่บัญญัติว่า การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ดังนั้น หากนายสรารุชผู้ร้องเรียนถูกลงโทษทางวินัย และมีการใช้สิทธิตามมาตรา ๘๓ แล้ว สามารถฟ้อง ก.ต. ต่อศาลแพ่งเพื่อให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยดังกล่าวได้ หรือฟ้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อให้ลงโทษจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ได้ ตามกรณีที่ประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลแต่ละศาลดังกล่าวนี้ ที่นายสรารุช ผู้ร้องเรียน เห็นว่า หากมี

การดำเนินการทางวินัยต่อตนโดย ก.ศ. จะทำให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ จึงมิได้แตกต่างกัน ในการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแต่อย่างใด ดังนั้น การที่มาตรา ๒๒ (๑) บัญญัติให้ ก.ต. มีอำนาจ ดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงชอบด้วยหลักการและเหตุผลแล้ว และมีใช่เป็นการเข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติงานธุรการของศาลยุติธรรมแต่อย่างใด แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิ ของบุคคลอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระ หรือจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มิได้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ไม่มุ่งหมาย ให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมีได้เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๑๙๖ แต่อย่างใด

จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ (๑) เฉพาะส่วนที่บัญญัติให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัย แก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๑๙๖

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ